

УДК 811.111'37'06:008

ОСОБЛИВОСТІ ПОХОДЖЕННЯ ТА СЕМАНТИКИ ТОПОНІМІВ КАНАДИ

Марія Маланюк

старший викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства Львівського
державного університету безпеки життєдіяльності (Львів, Україна)

e-mail: maria.malanyuk@gmail.com

ORCID: 0000-0002-1290-0407

У статті йдеться про лінгвокультурну специфіку топонімів Канади. Актуальність такої розвідки визначається відсутністю комплексних досліджень топонімікону Канади, а також потребою окреслити творення та походження найменувань. Автор прослідковує окремо взяті топоніми та аналізує топонімні сукупності, що типологічно об'єднуються на підставі лексико-семантичного значення основ чи структурно-морфологічної будови і досліджуються в межах одного ареалу.

Ключові слова: Канада; топонім; лексика; запозичення; ареал; семантика.

Malaniuk Maria. Origin and semantics of Canadian toponyms.

The article deals with the study of Canada's place names and the features of revealing their linguistic and cultural specificity. The relevance of such research is determined by the lack of comprehensive studies of Canada's toponymic system, and the need to delineate the creation and origin of such names. The author traces the individual place names and analyzes the place names that are typologically united on the basis of the lexical-semantic meaning of the structural-morphological system and investigated within one area.

Based on historical and linguistic classifications it is determined that the development and transformation of place-names in contemporary Canada is done according with the strict principles. Analyzing the form and the content, we can identify the source of the origin of the place name as well as the nature of the occupations of the people who created it. The main features of the Canadian toponymic system – descriptiveness and transparency – were laid by the indigenous population, the Indians of the North American continent. The names transferred from Europe reflect the religious beliefs of the newcomers, their loyalty to their nobles and patrons, the type of their occupation and preferences. According to the classification proposed by Yaroslav Rudnitsky, it is stated that the historical, geographical, ethnographic conditions characterise different place names.

Transparency and descriptiveness of names derived from the autochthonous toponymic landscape; a large number of redefined geographical terms in place names, which provides a clear distinction in place names; a considerable number of anthroponyms and transposed names formed by emigrants help to trace and understand the patterns of habitats nation distribution across the territory of modern Canada.

Keywords: Canada; toponym; vocabulary; borrowing; area; semantics.

У вітчизняній та пострадянській лінгвістиці активно вивчали топонімію автохтонних географічних назв, оскільки довкола кожного топоніма накопичено кілька легенд, що передавалися з покоління в покоління. Що стосується вивчення топонімікону зарубіжних країн, то з новою хвилею активного вивчення іноземних мов інтерес до цих країн поживавився. Завдяки новим засобам комунікації «світ став тіснішим». Люди, особливо студенти,

© Маланюк М., 2020

хочуть знати більше про країну, мову якої вивчають. Коли ми знайомимося із країною, перше, що бачимо – це її карта

і топоніми на ній. Нам цікаво, чому в Канаді є Нью Кйїв, Одеса, Лондон, коли ми звикли, що назви ці «народилися» в Європі. Матеріалів, які б описували процеси утворення топонімів у Канаді, недостатньо, інформація про них лише де-не-де проходить кількома абзацами в підручниках і журналах. І є лише кілька тематичних робіт. Цікава робота Н. Биховець «Лексичні особливості англійської мови Канади» [Биховець 1988], в якій є кілька сторінок, присвячених топонімії. У роботі О. Суперанської «Що таке топоніміка?» [Суперанская 1985] теж згадано канадські топоніми; у підручнику В. Ніконова «Основи топоніміки» [Никонов 1965] описано період утворення назв у Новому Світі та кількома словами згадано Канаду. Спеціальні розвідки топонімії в системі Канади присвятили Я. Рудницький [Rudnytsky 1956a; Rudnytsky 1956b; Рудницький 1957; Rudnytsky 1958], О. Скляренко [Скляренко 2003], І. Калиновська [Kalynovska 2016], багато канадських топонімів слугували ілюстративним матеріалом у ґрунтовному п'яти томному дослідженні «Типологічна ономастика» О. Скляренка та О. Скляренко [Скляренко, Скляренко 2012; 2013; 2015; 2016; 2018].

Об'єктом дослідження в розвідці є топонімічна система Канади, предметом – класифікація та особливості утворення топонімів Канади на різних ступенях її історичного розвитку.

Мета дослідження – виявити основні принципи утворення топонімів в даній країні на різних її територіях.

Канадський лінгвіст Я. Рудницький у роботі «Вивчення ономастики» пропонує класифікацію топонімів Канади, яка базується на трьох основних принципах: історичному, лінгвістичному та ономастичному [Rudnytsky 1958].

Історичну класифікацію канадських топонімів уперше запропонував Дж. Армстронг у книзі «Походження та значення топонімів у Канаді», виданій 1930 року в Торонто [Armstrong 1930]. Армстронг поділив канадські топоніми на п'ять основних груп:

1. Індіанські назви, так званій «індіанський період», напр.: *Winnipeg, Niagara, Restigouch*.

2. Назви періоду завоювання, коли португальські, іспанські та французькі мореплавці додали виразних термінів (слів) до канадської топонімії, напр.: *Fundi, Bras d'Or, Chaleur*.

3. Назви французького періоду, що розкривають релігійну природу прибулих людей та їх відданість своїм покровителям, таким як Св. Лаврентію, Св. Анні, Св. Марії, напр.: *St. Anne-des-Monts, St. Laurent*.

4. Назви періоду британських вірнопідданих, що свідчать про відданість переселенців з Великобританії, Ірландії та США (після революції 1783 року) королівській сім'ї.

Нині з'являються назви на честь видатних державних діячів, солдатів і моряків та такі, що свідчать про любов до тих назв, які вони залишили вдома, напр.: *Charlottetown, York, Wellington, Linkoln, London*.

5. Назви нового (національного) періоду. Нині народжені канадці вибирають назви місцевостей здебільшого на спомин про червоношкірих людей, місце свого народження, часто вшановують своїх очільників промисловості регіону чи державних лідерів, напр.: *Saskatchewan, Okanagan, Fernie, Timmins, Haliburton, Kitchener*.

Історія кожного імені лягла в основу класифікації канадських топонімів, яку запропонував У. Кіркконел у праці «Канадська топонімія та культурне розшарування Канади» [Kirkconnell 1954].

Лінгвістичну класифікацію вперше запропонував Я. Рудницький у праці «Канадські топоніми українського походження». Згідно з його системою, канадські топоніми можна поділити на такі групи:

1. Первинні (автохтонні) американо-індіанські топоніми, це такі як: *Toronto, Winnipeg, Saskatoon, Athabaska*.
2. Топоніми романського походження: а) португальські: *Fundi (від Rio Fundi – глибока річка)*; б) іспанські назви: *Quadra, Toledo, Oso, Oro*; в) французькі назви: *Montreal, St. Boniface, Portage la Prairie*
3. Топоніми германського походження: а) англо-саксонські назви: *Cambridge, Vancouver, Welland, Westminster, White Rockey*; б) німецькі назви: *Luter, Osnabruck, Steinbach, Heidelberg*; в) ісландські назви: *Reykjavik, Gimli, Husavik*; г) скандинавські назви: *Stockholm, Bergen, Copenhagen*; д) інші германські назви: *Barnegat* (голландська).
4. Топоніми кельтського походження: а) шотландські назви: *Kildonan, Argyll, Scotland Farm*; б) ірландські назви: *Belfast, Mayo, Malahide*.
5. Топоніми слов'янського походження: а) українські назви: *Ukraina, Halych, Kulish, Petlura*; б) російські назви: *Volga, Tolstoy*; в) польські назви: *Warsaw, Wisla*; г) назви з інших слов'янських мов: *Harmlick* (чеської), *Chuty* (словацької), *Putnik* (сербської).
6. Інші топоніми а) назви єврейського походження: *Jesus, Maria, Baracca, Rama*; б) грецькі назви: *Alpha, Delta, Proton*; в) латинські назви: *Regina, Nova Scotia*; г) назви різного лінгвістичного походження: *Sultan, Balaklava*; д) штучні ономастичні неологізми: *Transcona, Krydor, Ukalta* [Рудницький 1957].

Власне ономастичну класифікацію вперше запропонував теж Я. Рудницький. З ономастичної точки зору він виокремлював такі групи:

1. Первинні (автохтонні) американо-індіанські назви: *Winnipeg, Niagara, Abitibi*.
2. Запозичені назви (переважно з Європи): а) перенесені назви: *London, Paris, Stockholm, New Kiev, Warsaw*; б) трансформовані назви: *Vancouver* (спочатку це було прізвище сім'ї), *St. Boniface* (ім'я святого), *Olga* (за ім'ям української княгині).
3. Канадські топонімічні неологізми: *Portage la Prairie, Transkona, Krydor* [Rudnyskyj 1958].

Ще одну дуже цікаву класифікацію пропонує О. Суперанська в роботі «Що таке топоніміка?». Щоб відповісти на запитання «Які бувають топоніми?», вона аналізує передусім їх семантичне значення та виокремлює топоніми-позначки і топоніми-описи [Суперанская 1985, с. 37–41]. Зауважимо, що трапляються випадки, коли топонім-опис утрачає ключове слово і конденсується. Це відбувається переважно тоді, коли в його основі лежать не універсальні чи не абсолютні ознаки, властиві тільки цим об'єктам.

Як зазначено вище, канадська топонімія має яскраво виражений описовий характер. Коли ми бачимо на карті Канади топоніми, до складу яких входить назва географічного об'єкту, то найтипівішими є ті назви, які констатують, що це за об'єкт: озеро (*lake*), затока (*bay*), пагорб (*hill*). Зважаючи на те, що берегову лінію Канади складають три океани і що країна має дуже густу річкову сітку, спостерігаємо, що тут найбільше ойконімів, утворених від гідронімів.

Гідронімія включає в себе назви малосхожих один на одного об'єктів (море, затока, протока, бухта, порт, болото, озеро, ріка, водоспад). Саме різноманітність об'єктів дозволяє не мати річці і, скажімо, водоспаду на ній

однакових назв та, відповідно, утворених від них подальших топонімів, зокрема ойконімів. Тому топонім легко виконує свою функцію – виокремлює один об'єкт з великої кількості інших. Зокрема, у провінції Ньюфаундленд у низці ойконімів засвідчено назву *Lawn*, у Альберті – *Two Hills* (два пагорби), *Vulkan* (вулкан), *Field* (поле) – це назви географічних об'єктів, що стали маркером, перейшли з класу загальних назв до власних. Це такі назви, як: *Chalk River* – «крейдяна річка»; *Cherry Valley* – «вишнева долина»; *Deep River* – «глибока річка»; *Red Rock* – «червона скеля»; *White River* – «біла річка», що вказують на описовий характер канадської топонімії.

Відантропонімні топоніми – надзвичайно велика група назв у канадській топонімії. Канада належить до країн Нового Світу, і в XV–XVI ст., коли її землі освоювали європейці, карту заповнили католицькі «святі» – це був період панування католицької церкви. У XVII–XIX ст. на карті з'явилися імена королів, вельмож, міністрів та іншої знаті.

Наведемо дані:

- у провінції Новий Брунсуїк антропотопонімів, утворених від імен святих – 34 одиниці, серед них: *St. Andrews*, *St. Paul*, *St. Stephen*, *St. Antoine*;
- в Альберті – 2 одиниці: *St. Albert*, *St. Paul*;
- у Ньюфаундленді – 11 одиниць, серед них: *St. George's*, *St. Lawrence*, *St. Anthony*;
- в Онтаріо – 12 одиниць, серед них: *St. Agatha*, *St. Catherines*, *St. Eugenie*;
- у Манітобі – 18 одиниць, серед них: *St. Claude*, *St. Laurent*, *St. Anne*;
- у Квебеку – 218 одиниць, серед них: *St. Hilarion*, *St. Jean*, *St. Lazar*, *St. Gabriel*;
- у Саскачевані – 9 одиниць, серед них: *St. Benedict*, *St. Louis*;
- у Британській Колумбії – 0;
- у Новій Шотландії – 0.

Стосовно групи топонімів, утворених від імен королів, принців та інших вельмож, то встановити їх достеменно походження можна лише в окремих випадках. Наведемо лише деякі з них: *Порт-Нельсон* (Манітоба), *Форт-Джордж* (Квебек), *Форт-Нельсон* (Британська Колумбія), *Принц-Руперт* (Британська Колумбія), *Едмонтон* (Альберта), *Гамільтон* (Онтаріо).

До складу топоніма може входити будь-яка лексема: *Arrow Creek*, *Fort Nelson*, *Maderia Park* (British Columbia), *Unity*, *He-a-la Cross*, *La Loch* (Saskatchewan), *Deschailions-sur-St. Laurent* (Quebec), *Niagara-on-the Lake* (Ontario), *Nickel Centre*.

До ряду регулярних випадків утворення топонімів належать такі види, описані О. Суперанською:

1. Зі слів національної мови загальні слова переходять у власні шляхом переосмислення і перетворення, тобто це той випадок, коли назва об'єкту стає маркером, орієнтиром чи через наявність особливої риси, названої в топонімі, чи в результаті домовленості між мовцями. Адже думка В. Ніконова про те, що топонім – це знак, зрозумілий лише певному колу людей, є логічною, і ми цілком з ним погоджуємося. Людині, не знайомій з назвами певної території, важко відрізнити перелік топонімів від меню у французькому чи італійському ресторані. На території Канади довгий час перебувала ситуація

багатомовності, тому назви переосмислювались і переходили в розряд топонімів з різних мов.

2. Коли із класу самих топонімів шляхом переосмислення і перетворення утворюються нові топоніми: *Alberta – Alberta Beach* (Alberta); *Clairmont – Clairmont Trailer Court* (Alberta); *Edmonton – Edmonton Beach* (Alberta); *Fairview – Fairview Subdivision* (Alberta); *Eel River – Eel River Bridge* (New Brunswick).
3. Коли назви переносять переселенці, яких у Канаді дуже багато, зокрема і з України: *Brody* (Alberta); *Bukowina* (Saskatchewan); *Halich* (Manitoba); *Zaporozha* (Manitoba); *Poltava* (Ontario).

Аналізуючи топоніми, їх будову, ми за артиклями та прийменниками можемо визначити, з якої мови прийшов пропріатив: *La Lache, Ile-a-la Cross* – це французькі назви; *Niagara-on-the Lake* – це англійська назва.

Коли переноситься назва з якоїсь країни, до неї додається означення *new* «новий». Так з'явилися назви *New Richmond* (Quebec), *New Norway* (Alberta), *New Westminster* (British Columbia), *New Kiew* (Alta).

Аналізуючи форму і зміст топоніма, можемо вибудувати різні класифікації, але, на нашу думку, найбільш вдалою є та, яку запропонував Я. Рудницький. Вона може мати широке практичне застосування при укладанні довідників і каталогів і є дуже економною в записуванні.

Ми також побачили, що велику групу становлять топоніми, в яких терміни, що позначають географічний об'єкт, переосмислюються і переходять із класу загальних у власні назви. І саме лінгвісти за словом, що називає цей об'єкт, чи словами, що цю назву доповнюють, можуть допомогти історикам встановити походження назви і навіть характер занять людей, які її утворили, їх вірування і інші характеристики.

Аналізуючи словниковий склад мови англословних країн, Т. Аніканова висловила думку про те, що найбільше привертає увагу той факт, що в межах єдиної англословної макросистеми терміни функціонують неоднаково – на різних територіях можуть розвинути в терміні кілька значень [Аніканова 1980, с. 18].

Стосовно англословної топонімії Канади, то однією з її особливостей, яку можна легко помітити, є те, що вона має яскраво виражений описовий характер. Це показує бажання канадців вказати на вид та характер об'єкту. Тому назви ніби стають «прозорими» а їх семантична структура мотивованою.

Аналізуючи карту, ми легко помічаємо, що в Канаді частотність термінів у складі топонімів значно більша, аніж в Англії. Зрозуміло, що в особливих історичних умовах, які були проаналізовані вище, в обстановці багатомовності різносторонніх багатомовних контактів топонімічна система була особливою і вела себе по-різному. У ній ми можемо виявити запозичені британські топоніми, використання складного інвентаря географічних термінів, і, як зазначає В. Беленькая, у сферу топонімії втягнуто такі лексичні одиниці мови, які раніше в ній не використовувалися [Беленькая 1969, с. 34].

У назвах населених пунктів (ойконімах) найбільше поширення отримали гідрографічні терміни. Значення терміну у складі топоніму значною мірою визначається характером географічного середовища, а фізична карта Канади представляє нам густу річкову сітку і до того ж, берегову лінію країни складають три океани.

Як відомо, індіанські племена Північної Америки поєднували осілий спосіб життя з кочуванням. Племена-кочівники відділялися нейтральними

територіями, а річки слугували їм природними кордонами. Індіанці жили у повній залежності від природи і, загалом створили надзвичайно розвинену топонімічну систему, в якій відобразились усі етапи освоєння водних і інших фізико-географічних об'єктів. Наприклад: *Kamploops* – «злиття двох річок»; *Mattasawa* – «ріка зливається з іншою річкою»; *Oshawa* – «волоки на річці»; *Timagami* – «глибока вода».

Особливу вагу водних об'єктів у житті північно-американських індіанців підтверджує семантика назв племен: *Omaha* (*Otaha*) – «народ, який живе вгорі за течією»; *Мохеган* (*Мокекунehan*) – «народ морського узбережжя».

Пізніше європейці запозичували індіанські топоніми з більшою чи меншою мірою адаптації. Найчастіше запозичення відбувалося способом калькування. Значні відмінності між індіанськими та англійською мовами дуже вплинули на процес формування англійської топонімічної системи Канади. Учені звертають увагу на те, що в індіанських мовах Північної Америки є значно більше географічних термінів, аніж у будь-якій європейській мові. Тому в багатьох англійських термінах розвинулися нові значення, що і стали новітньою рисою канадської англійської мови, точніше – канадського варіанту англійської мови.

Розглянемо деякі приклади. Якщо в загальноанглійському вживанні слово *bay* має значення «бухта, затока», то в канадському варіанті у нього є ще один додатковий відтінок – «урвище серед скель, пристань», що наближається до значення слів *harbour*, *cove*.

Тому англійські назви на узбережжі дійсно позначають об'єкти, що підпадають під категорію *bay*: *Hudson Bay*, *James Bay*, тоді як інші позначають об'єкти, що майже не мають нічого спільного із «затокою, бухтою»: *Mill Bay* (British Columbia); *Nanoose Bay* (British Columbia); *Union Bay* (Manitoba); *Duncan Bay* (Manitoba); *Rock Bay* (Ontario).

Слово *harbour* має графічний британський варіант, що вживається в офіційних документах, на картах, атласах, тоді як у газетному тексті, художній літературі зазвичай уживається американський варіант *harbor*. Загальноанглійське значення терміна – «бухта, гавань», а в канадській англійській мові – «бухта, затока, фіорд», до того ж не лише ті, що стосуються моря, а й ті, що стосуються озера та річки. Тому *harbo(u)r* виявляємо не тільки назвах великих населених пунктів на морському узбережжі, але і невеликих селищ далеко від моря, на березі озер і рік: *Duck Harbour*, *Keg Harbour*, *Hay Harbour*.

Термін *cove* отримав значно ширше значення, аніж у британській системі. Британське значення – «невелика бухточка серед скель», канадське – «морська затока чи естуарій річки, коли похилий спуск дна створює широку затоку». До того ж *cove* стає ще й особливим риболовецьким терміном «урочище, зручне для вилову риби». Розширення семантики терміна *cove* можна вважати причиною того, що маловживаний в Англії номен стає в Канаді поширеним топонімічним елементом: *Quathiaski Cove* (British Columbia); *Chinook Cove* (Manitoba); *Charlos Cove* (Nova Scotia); *Belliveau Cove* (Nova Scotia); *Smith Cove* (Nova Scotia).

Надзвичайно поширений термін *creek*, що має два графічні варіанти – *creek* та *crik*. Британське значення «морська затока», «естуарій річки, що заповнюється припливом». Канадське значення – «невелика прісноводна ріка», цьому значенню в британському варіанті англійської мови відповідає слово *brook*. Між ними спостерігаємо відмінності: *creek* має велику частотність

уживання, позитивну конотацію і надзвичайно широкий діапазон лексичного сполучення: *Battle Creek*, *Belk Creek*, *Berry Creek*, *Cache Creek*, *Deep Creek*.

Термін *fall(s)* «водоспад» отримав у Канаді поширення саме у формі множини. Характерним є те, що термін часто сполучається з іншомовними лексемами, особливо з індіанськими топонімами та етнонімами: *Iraquois Falls* (Ontario); *Kakabeka Falls* (Ontario); *Niagara Falls* (Ontario); *Takakkaw Falls* (Saskatchewan); *Kinuseo Falls* (British Columbia).

Аналізуючи семантику англomовних лексем, з якими поєднується *falls*, укажемо на деяку стилістичну «піднесеність» назв: *Bishop's Falls* (Newfoundland); *Pine Falls* (Manitoba); *Crystal Falls* (Ontario); *Ear Falls* (Ontario).

Ще однією великою групою, що отримала поширення в топонімії Канади, стали терміни ландшафту та рельєфу. Канадська англomовна топонімія запозичила з британської не лише способи номінації, але й готові назви. Тому, досліджуючи *valley*, *vale*, *dale*, *grove*, *meadow*, характерні для британської топонімії, необхідно розрізнити два явища – перенесення готових назв з метрополії і власне канадську номінацію. Беззаперечність належності таких назв, як *Joho Valley*, *Okanagan Valley*, до другої групи підтверджують наявність у них лексем з індіанських мов.

Та найважливішим є те, що на місці цих термінів отримують поширення інші, які більше відповідають специфіці названих об'єктів, точніше описують географічне середовище. Наведемо кілька прикладів: *Prairie* – взагалі не існує в британській топонімії, а термін *plains* отримав значення, відмінне від британського «широкий простір, вкритий травою», тобто швидше із флористичним, аніж із географічним значенням: британське значення – «рівнина, рівнинний простір», а канадське – «землі, вкриті травою». Проте в ойконімії поширення набув термін *prairie*. Ця лексема не вживалась у Старому Світі, нині надає особливого локального відтінку топонімам: *Clear Prairie*, *Golden Prairie*, *High Prairie*, *Grande Prairie*, *Rose Prairie*. Компоненти-ідентифікатори (*чиста, золота, висока, велика, трояндова прерії*) також указують на позитивне емоційне забарвлення пропріативів.

Отже, серед перерахованих назв місцевостей бачимо чітко визначені риси нової канадської топонімічної системи. У ній використовуються терміни, не властиві британській топонімічній традиції, при чому географічні терміни в Канаді отримують нові значення, які щонайкраще можуть передати особливості місцевості. Ці факти ще раз підтверджують надзвичайну описовість канадських топонімів. Виходячи із класифікацій, що базуються на історичному та лінгвістичному аспектах, можемо дослідити історію утворення, розвитку і трансформації топонімів на території сучасної Канади. Аналізуючи форму і зміст, можемо визначити джерело походження топоніма і навіть характер занять людей, які його утворили. Основні риси канадської топонімічної системи – описовість і прозорість – були закладені автохтонним населенням, індіанцями північноамериканського континенту. Перенесені з Європи назви відображають релігійні переконання прибульців, їх відданість своїм вельможам і покровителям, вид їх занять і вподобань. За класифікацією, запропонованою Я. Рудницьким, можемо розробляти історичні, географічні, етнографічні каталоги і карти, що зможуть значно економити час і кошти при складанні характеристик різних топонімів.

Це надзвичайно цінний аспект роботи, оскільки вітчизняна література такої можливості ще не використовувала. Прозорість і описовість назв автохтонного топонімного ландшафту, велика кількість переосмислених

географічних термінів у складі топонімів, що забезпечує чітке розмежування в топонімії, значна кількість антропотопонімів і перенесених назв, утворених емігрантами, допомагають простежити і зрозуміти закономірності ареалів поширення тієї чи тієї нації на території сучасної Канади.

ЛІТЕРАТУРА

Аниканова, Т. А. (1980). К вопросу о социолингвистической природе географических названий. *Вопросы теории и методики преподавания иностранных языков*. Москва, с. 52–56.

Беленькая, В. Д. (1969). *Топонимы в составе лексической системы языка*. Москва, 168 с.

Быховец, Н. Н. (1988). *Лексические особенности английского языка в Канаде*. Киев, 152 с.

Никонов, В. А. (1965). *Введение в топонимику*. Москва, 180 с.

Рудницький, Я. (1957). *Канадійські місцеві назви українського походження*. Вінніпег, 14 с.

Скляренко, О. і Скляренко, О. (2012). *Типологічна ономастика*. У 5 кн. Книга перша: Лексико-семантичні особливості онімного простору. Одеса, 416 с.

Скляренко, О. і Скляренко, О. (2013). *Типологічна ономастика*. У 5 кн. Книга друга: Ономастичний словотвір у типологічному ракурсі. Одеса, 408 с.

Скляренко, О. і Скляренко, О. (2015). *Типологічна ономастика*. У 5 кн. Книга третя: Артиклі у сфері ономастики. В 2 ч. Ч. 1: Теорія ономастичних артиклів. Одеса, 377 с.

Скляренко, О. і Скляренко, О. (2016). *Типологічна ономастика*. У 5 кн. Книга третя: Артиклі у сфері ономастики. В 2 ч. Ч. 2: Функціонування ономастичних артиклів. Одеса, 411 с.

Скляренко, О. і Скляренко, О. (2018). *Типологічна ономастика*. У 5 кн. Книга п'ята: Ономастичні етюди. Одеса, 554 с.

Скляренко, О. М. (2003). Про українсько-канадську топонімію. [В:] *Українська ментальність: діалог світів*. Частина II. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 2–3 жовтня 2003 р. Одеса, с. 232–236.

Суперанская, А. В. (1985). *Что такое топонимика?* Москва, 185 с.

Armstrong, G. H. (1930). *The origin and meaning of place names in Canada*. Toronto, 312 p.

Kalynovska, I. (2016). Canadian Toponyms of Ukrainian Origin in Ethnolinguistic and Linguocultural Aspects. [In:] *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, вип. 6 (331), с. 102–106.

Kirkconnell, W. (1954). *Canadian Toponymy and the Cultural Stratification of Canada*. Winnipeg, 16 p.

Rudnytsky, J. B. (1958). *Studies in onomastics*. Winnipeg, 64 p.

Rudnytsky, J. B. (1956a). Slavic Toponymic Neologisms in Canada. [In:] *Canadian Slavonic Papers*. Toronto, vol. 1, p. 89–92.

Rudnytsky, J. B. (1956b). Ukrainian Place Names of Canadian Geography. [In:] *The Canadian Ukrainian*. Winnipeg, p. 2–8.

Подано до редакції 24.10.2019 року

Прийнято до друку 11.02.2020 року